

حسابداری و حسابرسی پیشرفته

بخش عمومی

www.ketab.ir

مؤلفین:

دکتر محمود صمدی لرگانی

دکتر بهنام گیلانی‌نیاای صومعه سراسی

دکتر رضا مراداف

حسن فتوحی فشمی

عنوان و نام پدیدآور	: حسابداری و حسابرسی پیشرفته بخش عمومی/ مولفین محمود صمدی لرگانی... [و دیگران].
مشخصات نشر	: رودسر: نشر جیسا، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۹۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۹۰-۸۲-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: مولفین: محمود صمدی لرگانی، بهنام گیلانی نیای صومعه سرائی، رضا مراداف، حسن فتوحی فشرمی.
موضوع	: حسابداری
موضوع	: Accounting
موضوع	: صورت های مالی
موضوع	: Financial statements
موضوع	: مالییه عمومی -- حسابداری
موضوع	: Finance, Public -- Accounting
موضوع	: حسابرسی
موضوع	: Auditing
شناسه افزوده	: صمدی لرگانی، محمود، ۱۳۵۱ -
رده بندی کنگره	: HF۵۶۵۵
رده بندی دیویی	: ۶۵۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۵۷۸۳۹۸
وضعیت رکورد	: فیپا

نام کتاب: حسابداری و حسابرسی پیشرفته بخش عمومی
 مؤلفین: دکتر محمود صمدی لرگانی، دکتر بهنام گیلانی نیای صومعه سرائی، دکتر رضا مراداف، حسن فتوحی فشرمی
 ناشر: جیسا

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول- ۱۴۰۰

چاپ: نوین

گرافیک رایانه ای: امین رایانه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۹۰-۸۲-۱

قیمت: ۸۵۰۰۰ ریال

۱۴۰۰-۲۰۲۱

نشر جیسا - رودسر - صندوق پستی: ۴۴۸۱۵۱۱۷۳

<https://telegram.me/jisapublication> / jisapub@gmail.com

تلفن: ۰۱۳۴۲۶۱۶۱۳۶ - ۰۱۳۴۲۶۱۰۶۱۷ - ۰۱۱۵۴۲۷۲۱۳۴

۰۹۳۶۱۷۴۱۴۴۸ - ۰۹۱۲۱۳۲۵۰۱۲

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر به هر شکل و میزان، نسخه برداری، ترجمه و جز اینها برای نشر جیسا محفوظ است.
 متخلفین بر اساس قانون حمایت از مولفین و مصنفین و هنرمندان تحت تعقیب قرار خواهند گرفت.

فهرست مطالب

شماره صفحه	فهرست مطالب
۲۱	پیشگفتار
۲۵	فصل اول: مبانی نظری حسابداری و گزارشگری مالی دولتی
۲۵	تعریف حسابداری دولتی
۲۵	مشخصات یک موسسه دولتی
۲۶	تفاوت سازمان‌های انتفاعی و بازرگانی با سازمان‌های غیر انتفاعی دولتی
۲۶	مقایسه حسابداری دولتی و حسابداری بازرگانی
۲۸	کاربرد حسابداری دولتی
۲۹	استفاده کنندگان حسابداری دولتی
۳۱	اهداف گزارشگری مالی دولتی
۳۲	الف) رعایت بودجه
۳۲	ب) رعایت سایر قوانین موضوعه
۳۴	ج) ارائه وضعیت مالی و عملکرد مالی

۳۵	د) انجام مسئولیت پاسخگویی
۳۶	سوالات
۳۷	فصل دوم: نحوه ارائه صورت‌های مالی
۳۷	تعاریف
۳۸	هدف صورت‌های مالی
۳۹	مسئولیت تهیه و ارائه صورت‌های مالی
۳۹	اجزای صورت‌های مالی
۴۰	مبنای تعهدی
۴۰	ثبات رویه در نحوه ارائه
۴۰	اهمیت و تجمع
۴۱	تهاتر
۴۱	اطلاعات مقایسه‌ای
۴۲	ساختار و محتوا
۴۲	تشخیص صورت‌های مالی
۴۳	دوره گزارشگری
۴۳	به موقع بودن
۴۳	صور و وضعیت مالی
۴۳	تمایز بین جاری و غیرجاری

۴۴	دارایی‌های جاری
۴۵	بدهی‌های جاری
۴۵	اطلاعاتی که در صورت وضعیت مالی ارائه می‌شود
۴۷	صورت تغییرات در وضعیت مالی
۴۸	گردش حساب تغییرات در ارزش خالص
۴۹	صورت جریان وجوه نقد
۴۹	یادداشت‌های توضیحی
۵۰	افشای رویه‌های حسابداری
۵۱	سایر موارد افشا
۵۱	ویژگی‌های کیفی اطلاعات مندرج در گزارش‌های مالی با مقاصد عمومی
۵۱	ویژگی‌های کیفی
۵۲	اهمیت
۵۴	ویژگی‌های کیفی مرتبط با محتوای اطلاعات
۵۴	مربوط بودن
۵۴	ارزش پیش‌بینی‌کنندگی و تأییدکنندگی
۵۵	قابل اتکا بودن
۵۵	بیان صادقانه
۵۵	بی‌طرفی

۵۶	کامل بودن
۵۶	ویژگی‌های کیفی مرتبط با ارائه اطلاعات
۵۶	قابل مقایسه بودن
۵۷	قابل فهم بودن
۵۸	به موقع بودن
۵۹	محدودیت‌های حاکم بر ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی
۵۹	موازنه بین ویژگی‌های کیفی
۶۰	ملاحظات منفعت و هزینه
۶۱	سوالات
۶۳	فصل سوم: مبانی حسابداری دولتی
۶۳	مبانی حسابداری
۶۳	مبنای نقدی
۶۵	مبنای تعهدی
۶۵	الف- شناسایی و ثبت درآمدها
۶۵	ب- شناسایی و ثبت هزینه‌ها
۶۵	مبنای نیمه تعهدی
۶۵	مبنای تعهدی تعدیل شده
۶۶	مبنای نقدی تعدیل شده

نقش حسابداری تعهدی در بخش عمومی.....	۷۲
نقش حسابداری تعهدی در ایفای مسئولیت پاسخگویی.....	۷۳
نقش حسابداری تعهدی در ارتقای شفافیت، بهره‌وری، کارایی و کاهش فساد.....	۷۴
مراحل هزینه در دستگاه‌های دولتی.....	۷۷
سوالات.....	۸۰
فصل چهارم: بودجه بندی	۸۱
مقدمه.....	۸۱
بودجه بندی.....	۸۲
کنترل بودجه.....	۸۲
مفهوم کارایی و اثر بخشی در بودجه.....	۸۳
مراحل اساسی در تهیه بودجه بر مبنای صفر.....	۸۳
شفافیت بودجه‌ای و نقش حسابداری دولتی.....	۸۴
ارتباط حسابداری، بودجه و پاسخگویی.....	۸۷
شرایط لازم برای تحقق حداقل استاندارد شفافیت بودجه‌ای.....	۸۸
تغییر نظام بودجه‌ریزی در ایران.....	۸۹
سیستم حساب‌های ملی.....	۸۹
سیستم آمارهای مالی دولت.....	۹۱
صورت‌های مالی اساسی در سیستم آمارهای مالی دولت.....	۹۲

۹۳	بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد
۹۳	ویژگی‌های بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد
۹۴	عوامل مؤثر در پیاده‌سازی بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد
۹۸	سوالات
۹۹	فصل پنجم: حسابرسی بخش عمومی
۹۹	ساختار نظارت در نظام اداری و مالی کشور
۹۹	الف) واحدهای درون سازمانی
۱۰۲	ب) واحدهای برون سازمانی
۱۰۵	ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی ناطق در سطح کشور
۱۰۵	الف) وزارت امور اقتصادی و دارایی
۱۰۶	ب) سازمان مدیریت و برنامه ریزی
۱۰۷	ج) سازمان بازرسی کل کشور
۱۰۸	د) سازمان حفاظت محیط زیست
۱۰۸	اهمیت و نقش برنامه عملی حسابرسی مالی و عملیاتی بخش عمومی
۱۰۹	شناخت حسابرسان
۱۰۹	قوانین و مقررات
۱۰۹	مطالعه و بررسی شرایط و وضعیت خاص دستگاه اجرایی تحت رسیدگی
۱۱۰	اقدامات عمومی و کلی حسابرسان در محل کار

پیشگفتار

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

با سپاس فراوان از درگاه خداوند تبارک و تعالی که به اینجانبان توفیق عنایت کرد تا در خصوص تدوین و نگارش کتاب حاضر گام برداریم.

نگارش این کتاب حاصل سال‌ها تدریس و همفکری استادان رشته حسابداری و همچنین دانشجویان پرتلاش با هدف تأمین منابع درسی در حوزه حسابداری و حسابرسی بخش عمومی برای استفاده اساتید و دانشجویان در دانشگاه‌ها و مراکز علمی صورت گرفته است. ضمن اینکه منابع علمی حسابداری و حسابرسی برای بخش عمومی برای جوامع مردم سالار از اهمیت بیشتری برخوردار است. در جوامعی که دولت‌ها براساس رای مستقیم مردم انتخاب می‌شوند و قدرت ناشی از اراده مردم است، مسئولیت پاسخگویی عمومی دولت از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. در این قبیل جوامع دانستن آنچه که دولت به عنوان وظیفه قانونی انجام می‌دهد، از حقوق طبیعی شهروندان محسوب می‌شود و دولت مکلف است حقایق را به صورت علنی و از طریق مقتضی به شهروندان انتقال دهد. از نیمه دوم قرن بیستم به ویژه از دهه ۸۰ به بعد، نظام حسابداری و گزارشگری مالی دولتی به عنوان یکی از اشکال علنی انتقال حقایق، نقش مهمی در انجام وظیفه پاسخگویی دولت ایفا نموده و یکی از ابزارهای ادای این مسئولیت خطیر محسوب می‌شود.^۱

در کشور ما نیز نظام حسابداری و گزارشگری مالی بخش عمومی در سال‌های اخیر دچار

تحولات اساسی شده است، و مقررگردید نظام جدید ظرف سه سال اجرائی و گزارشگری مالی بخش عمومی برطبق این نظام انجام و به شهروندان و سایر استفاده کنندگان برون سازمانی ارائه گردد، بر این اساس و برابر ماده ۷۷ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت واحدهای گزارشگری مالی بخش عمومی مکلف گردیده‌اند، نظام گزارشگری و مالی خود را از سال ۱۳۹۴ بر مبنای استانداردهای عمومی و دستورالعمل‌های ابلاغی که از سوی وزارت اقتصاد و دارائی تهیه شده است طراحی نمایند.

اهداف گزارشگری مالی بخش عمومی در این دستورالعمل دربرگیرنده موارد بااهمیت و ارزشمندی از قبیل کمک به بخش عمومی برای ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی عمومی، تامین نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگان از گزارشات مالی واحدهای گزارشگر و ایجاد بستر لازم جهت استخراج و محاسبه دقیق بهای تمام شده برنامه‌ها، فعالیت‌ها، خدمات و محصولات در راستای بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد می‌باشد.

سخنی با دانشجویان عزیز:

دانشجو، خود خواسته است سطح دانش، فرهنگ و آگاهی خود را ارتقا دهد، پس در راه فرهیختگی گام نهاده است، حال که موهبت قرار گرفتن در این مسیر را بدست آورده است، باید قدر آن را بداند و در این راه بکوشد.

سخن آخر سپاسگزاری است از همه عزیزانی که در راه تالیف این کتاب به خصوص عزیزانی که همواره با ژرف اندیشی، همفکری و گشاده‌رویی یاور اینجانبان بوده‌اند.

مولفین

بهار سال ۱۴۰۰